

Vidzeme Augstskolas Zinātniskais institūts (ViAZI)

Vidzemes reģiona ezeru apsaimniekošanas
piemēri: no resursa uz attīstības
instrumentu. Ko rāda socio-ekonomiskie
izvērtējumi par ezeru pārvaldību,
pieejamību un attīstības iespējām.

Vidzemes Augstskolas
profesors un vadošais
pētnieks, Dr.geogr.
Andris Klepers

21.05.2026. Brocēni.

 VIDZEME UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

MEMBER OF

E³UDRES²

SEMINĀRS PAR EZERU APSAIMNIEKOŠANU ŪDENSTŪRISMA ATTĪSTĪBAI

 KAD: 2026. GADA 22. MAIJĀ

 CIKOS: 9.30 - 16.30

 KUR: BROCĒNU KULTŪRAS CENTRS

- EZERU-CILVĒKU ATTIECĪBAS: TŪRISMA, PRIVĀTĪPAŠUMA UN DABAS AIZSARDZĪBAS LĪKLOČI LATVIJĀ
- VIDZEMES REĢIONA EZERU APSAIMNIEKOŠANAS PIEMĒRI
- SILDUS NOVADA PAŠVALDĪBAS EZERU APSAIMNIEKOŠANAS PIEREDZES STĀSTS
- WATERWAYS PROJEKTA REZULTĀTI

Upes
oga

Interreg

Līdzfinansē
EIROPAS SAVIENĪBA

Latvija – Lietuva

WaterWays

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Kurzemes plānošanas reģions, Interreg VI-A Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas 2021.-2027.gadam projekta Nr. LL-00011 "Ūdens maršrutu tīkla attīstība Latvijā un Lietuvā, paplašinot pārrobežu tūrisma produktu www.riverways.eu" / WaterWays ietvaros.

Ezers nav tikai ekoloģijas jautājums. Kāpēc skatīties plašāk par zivīm un ūdens kvalitāti?

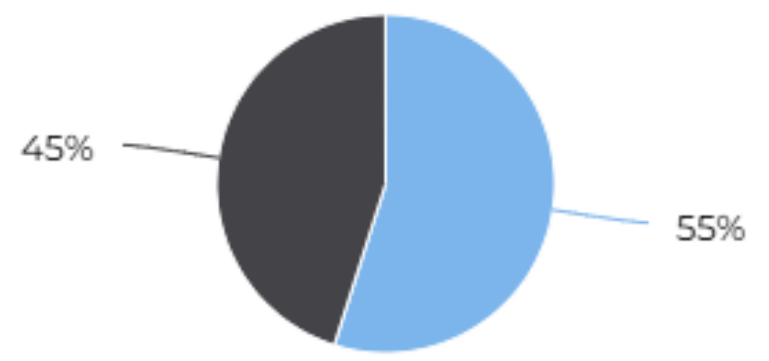
- daba kā pamats: sadarbība ar “Saldūdeņu Risinājumi” (Dr. Matīsu Žagaru un komandu)
- ezeru izmanto ļoti atšķirīgas lietotāju grupas (piegulošo zemju īpašnieki, kopiena, makšķernieki, atpūtnieki no apkārtnes, tūristi, uzņēmēji...)
- lēmumi rada ieguvējus un zaudētājus
- bez socio-ekonomiskā izvērtējuma rodas lielāki konflikti
- laba apsaimniekošana balstās uz datiem, dialogu ar iesaistītajām pusēm un skaidri noteiktām prioritātēm

Jautājums nav – vai izmantot ezeru. Jautājums ir – kā to izmantot gudri?

Apmeklētība

11/03/202... TalsuEzers IN OUT

TalsuEzers IN TalsuEzers OUT

Apmeklētība

Daily traffic

11/03/2024 10:00 AM → 11/21/2024 10:00 PM

TalsuEzers

11/03/2024 10:00... TalsuEzers

Daily Average

304

Compared to Previous Year

11/03/2024 10:00... TalsuEzers

Peak Day

775

Monday
Nov 18, 2024

Daily Avg. - Week 11/03/2024 10:00... TalsuEzers

Daily Average

330

Compared to Previous Year

Daily Avg. - Weekend 11/03/2024 → 11/... TalsuEzers

Hourly Average

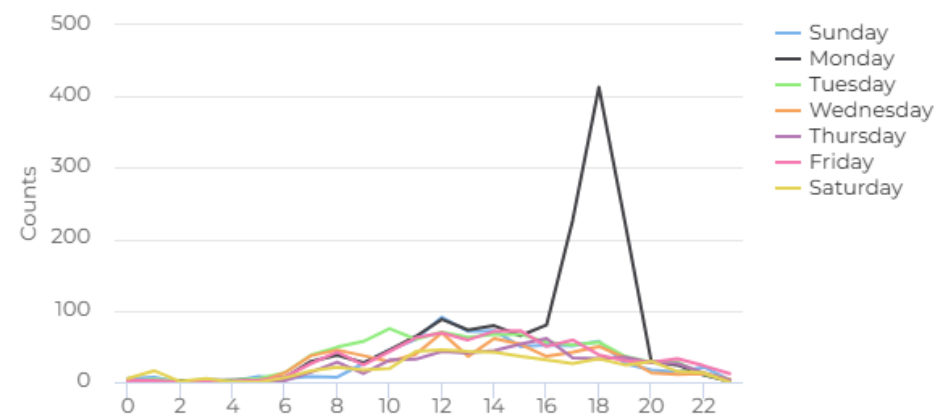
7

Compared to Previous Year

Hourly Profiles by Day

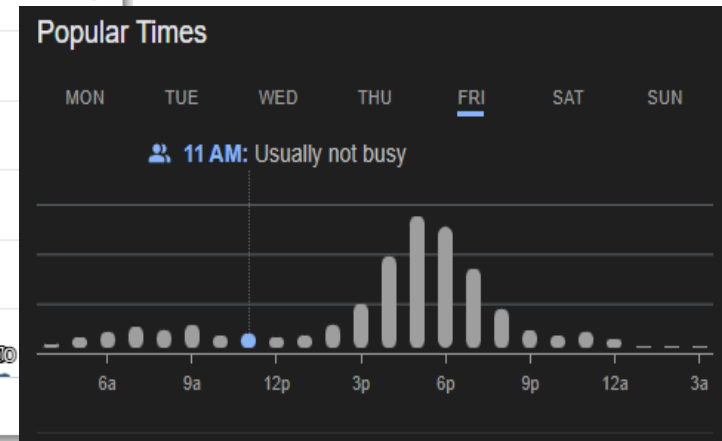
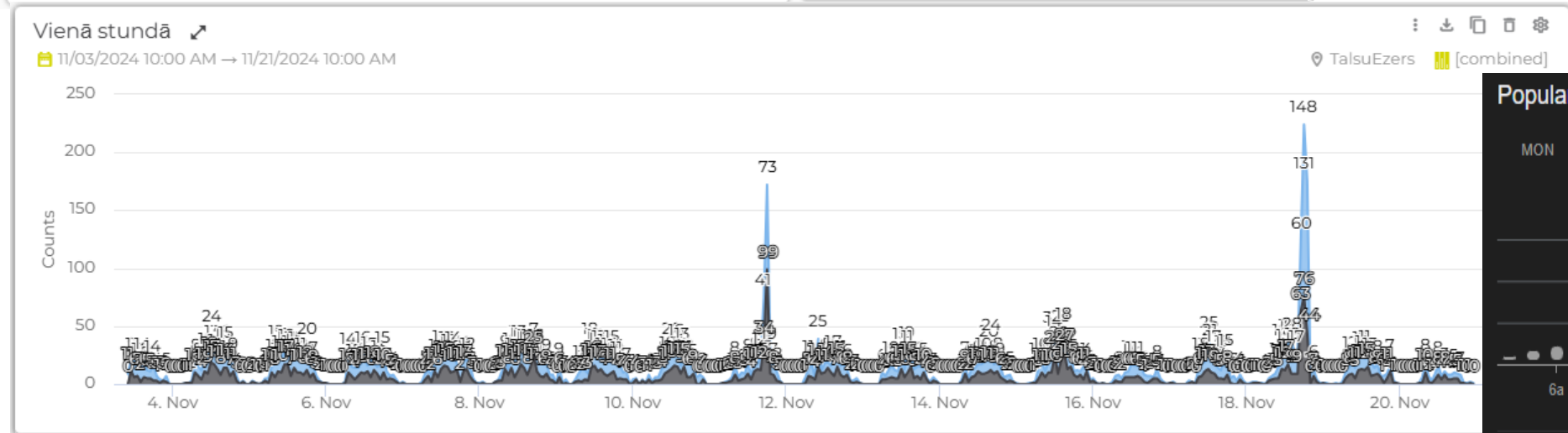
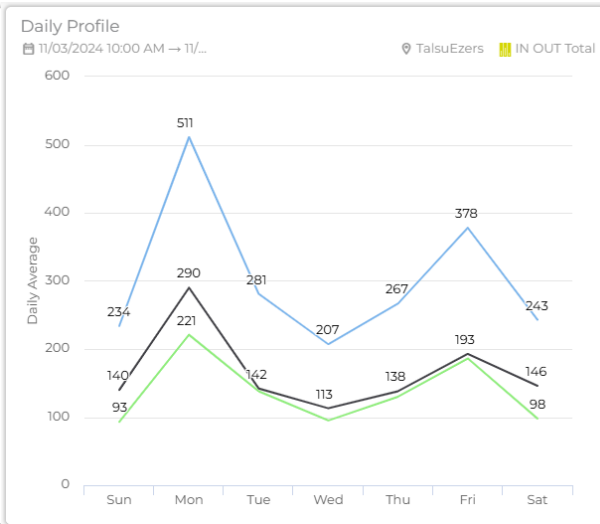
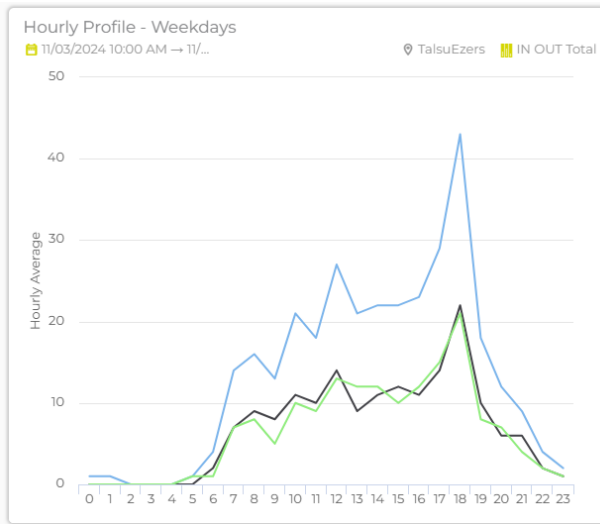
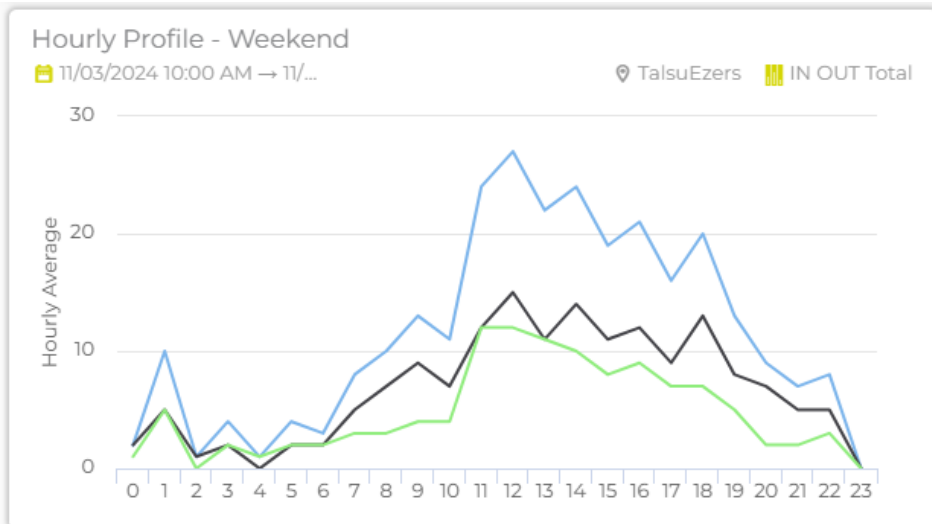
11/03/2024 10:00 AM → 11/...

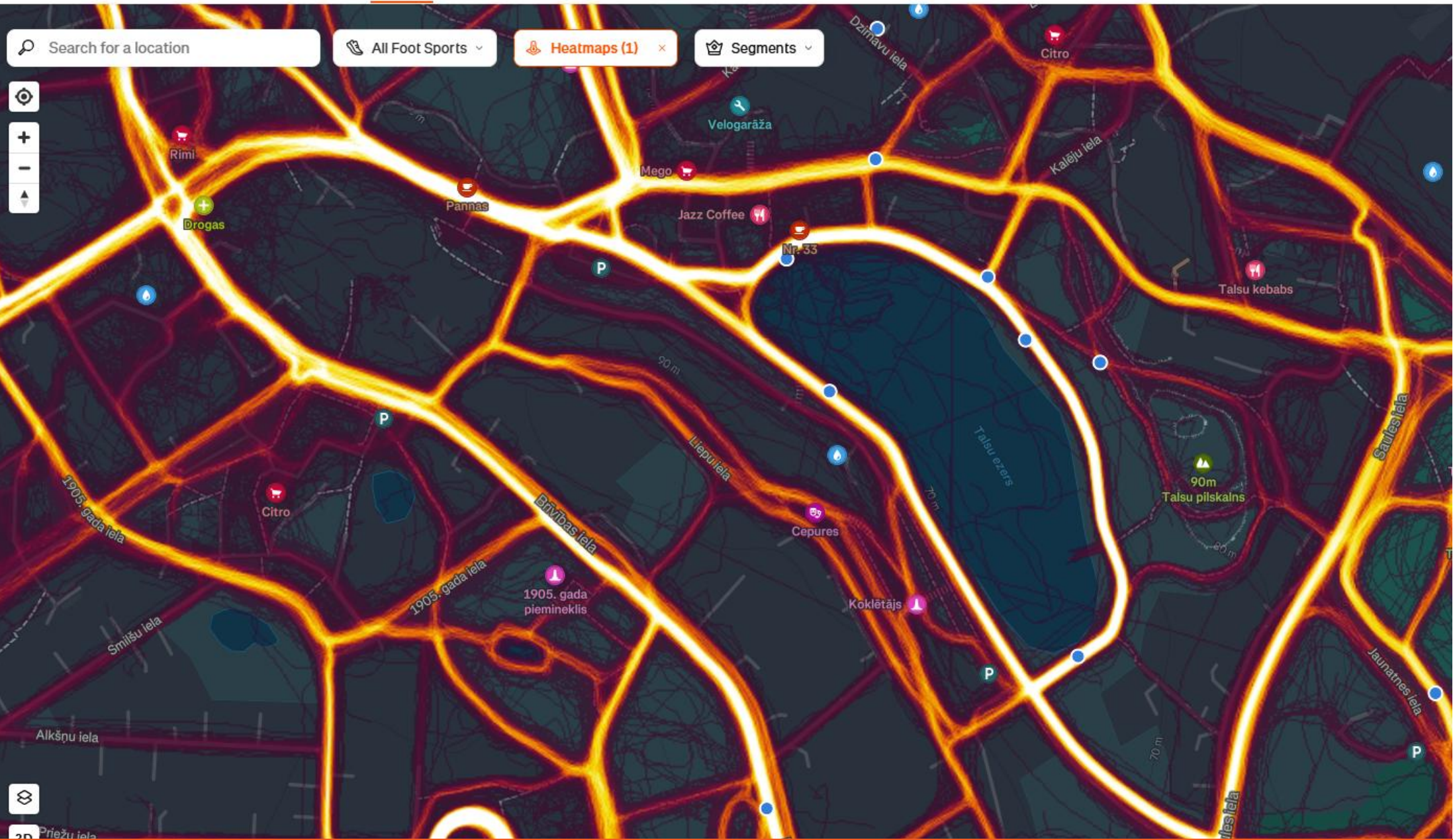
TalsuEzers Total IN OUT

- 5474 apmeklējumi 18 dienās
- Kopā ~110 tūkstoši gadā

Apmeklētības raksturs

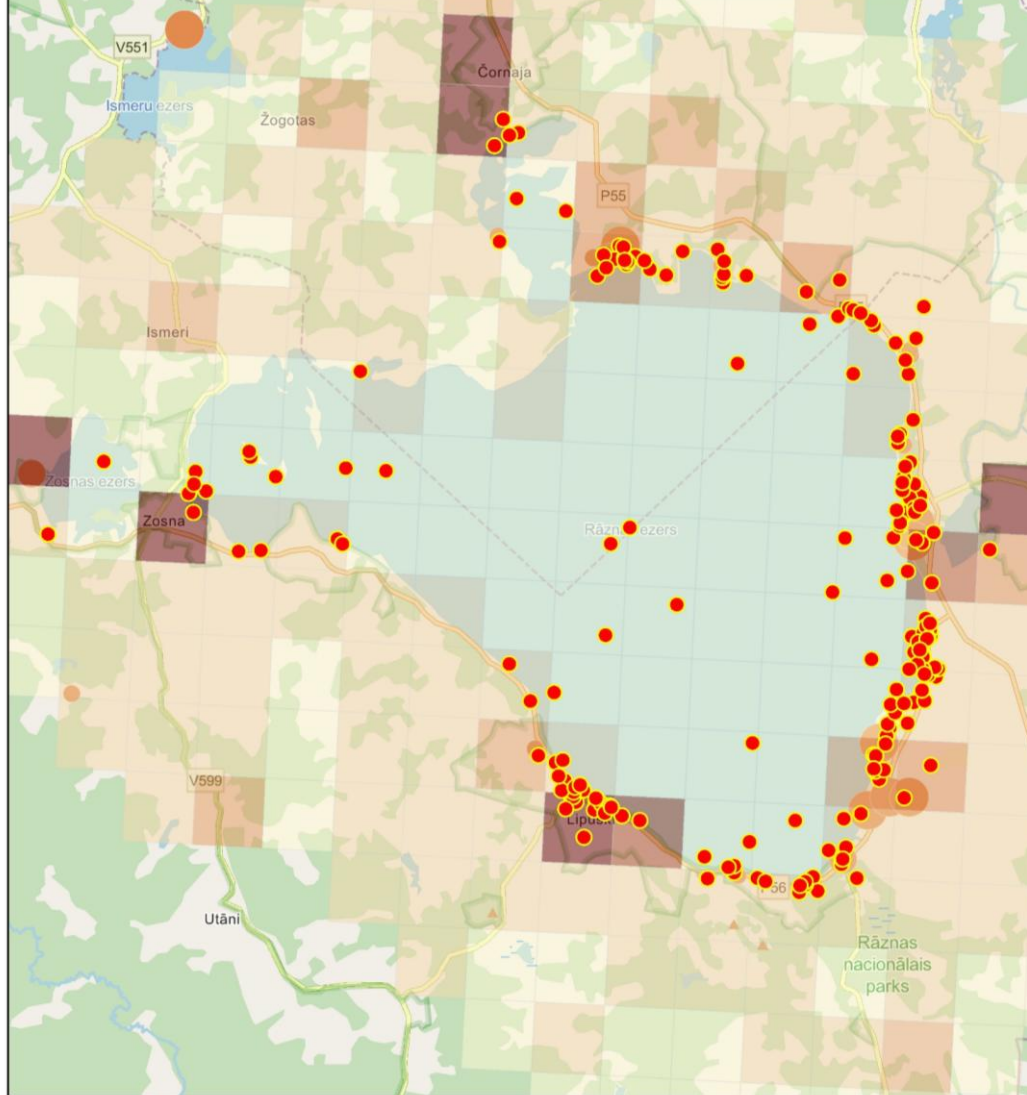

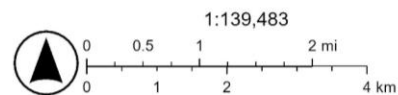
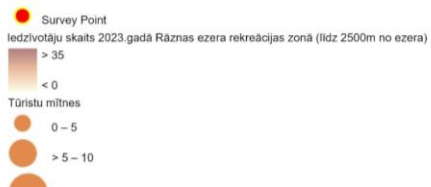
Rekreācijas zona un alternatīvas

Līdz 10 minūšu gājiena attālumam (833 m) – nav vajadzīgas autostāvvietas, ikdienas (pasīvā) rekreācijas zona

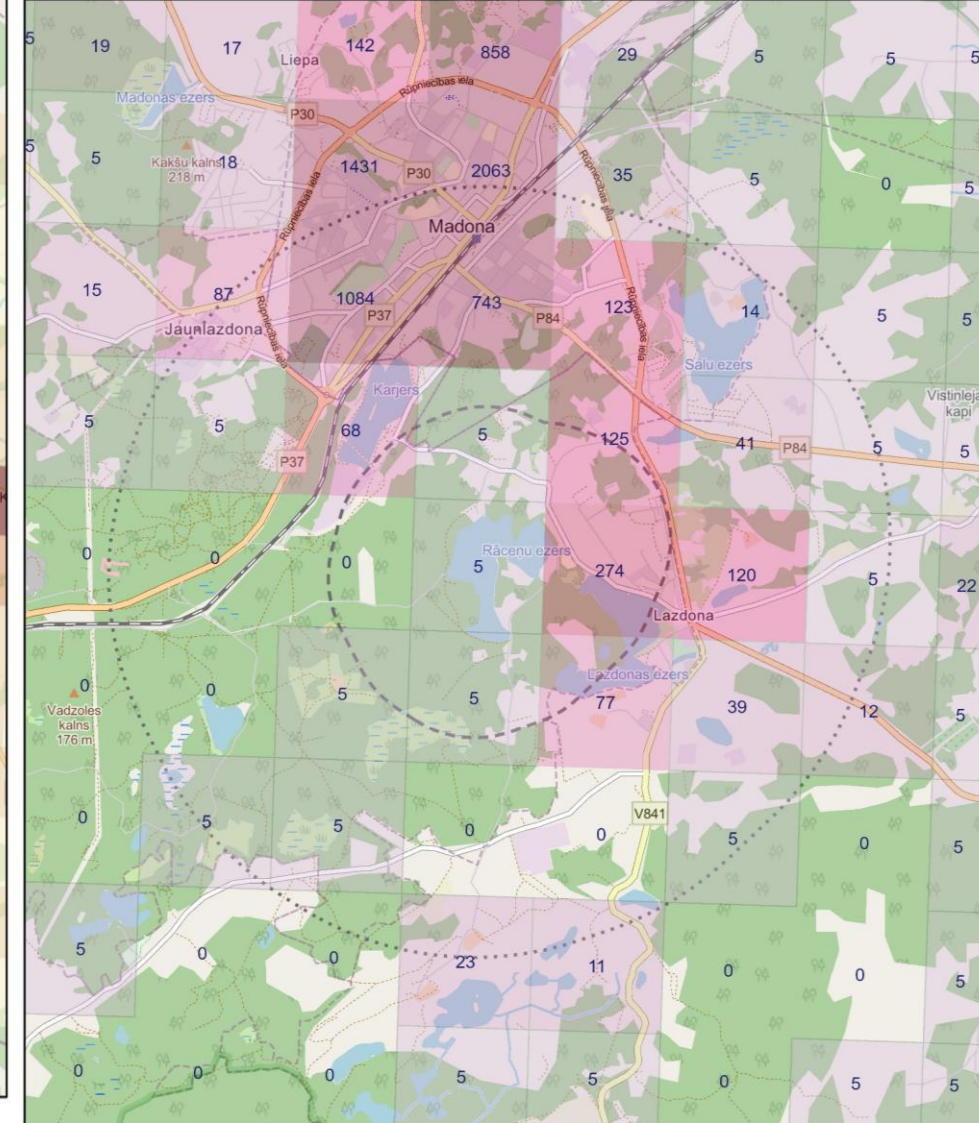
Līdz 30 minūšu gājiena attālumam (2500 m) – nav vajadzīgas autostāvvietas, ikdienas (pasīvā) rekreācijas zona

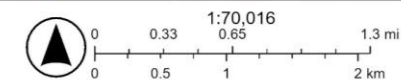
5/26/2025

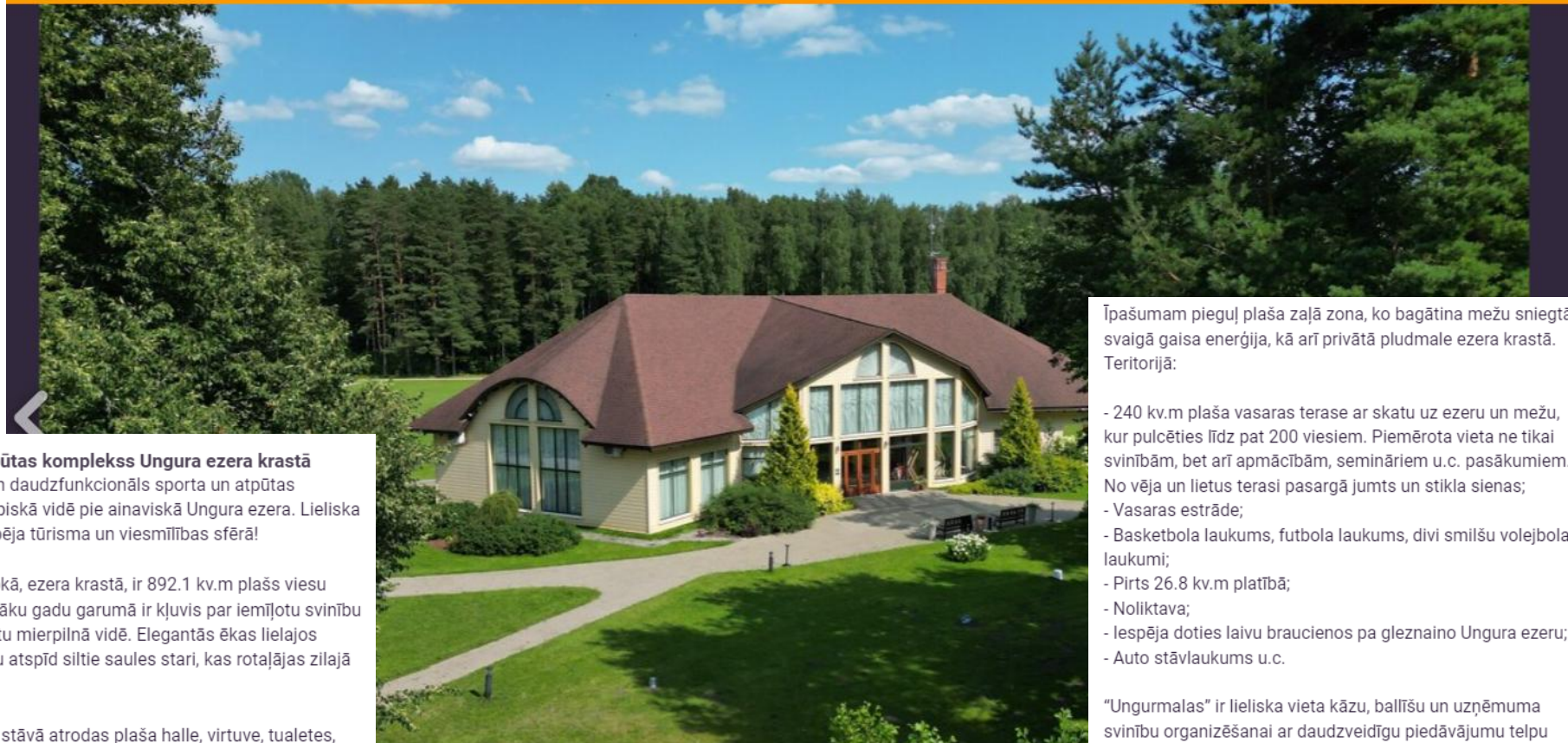
Map data © OpenStreetMap contributors, Microsoft, Facebook, Google, Esri
 Community Maps contributors, Map layer by Esri

11/3/2025

Map data © OpenStreetMap contributors, Microsoft, Facebook, Google, Esri
 Community Maps contributors, Map layer by Esri

Sporta un atpūtas komplekss Ungura ezera krastā

Plašs, kopts un daudzfunkcionāls sporta un atpūtas komplekss dabiskā vidē pie ainaviskā Ungura ezera. Lieliska investīciju iespēja tūrisma un viesmīlības sfērā!

Zaļā meža ielokā, ezera krastā, ir 892.1 kv.m plašs viesu nams, kas vairāku gadu garumā ir kļuvis par iemīļotu svinību un atpūtas vietu mierpilnā vidē. Eleganti ēkas lielajos logos ik vakaru atspīd siltie saules stari, kas rotaļājas zilajā ezera ūdenī.

- Ēkas pirmajā stāvā atrodas plaša halle, virtuve, tualetes, katlu telpa, saimniecības telpa, terase u.c. palīgtelpas. Gaišajā, plašajā, dabīgās gaismas papildītajā hallē jeb banketu zālē iespējams ērti izvietot galdinus, uzskodu un dzērienu bārus, kā arī mūzikas skatuvi ar plašu deju zonu. Ēkas plašās telpas ir viegli pielāgojamas dažādu mērķu piepildīšanai, tajās vienlaicīgi var uzņemt līdz pat 100 viesiem;

- Pirmajā un otrajā stāvā atrodas pieci divvietīgi numuriņi, kā arī viens trīsvietīgs numurs – visi no tiem ir iekārtoti, ņemot vērā ērtības un funkcionalitāti, jo katrs no tiem aprīkots ar individuālām vannas istabām, kā arī no plašajiem logiem paveras skats uz skaisto dabu;

- Ēkas trešajā stāvā plašā nakšņošanas zālē iespēja izvietot papildus 50 individuālās guļvietas;

Ūdens malas tuvums ar ainaviskumu un āra rekreācijas iespējām paaugstina nekustamā īpašuma cenu vismaz par 5 %, kā noskaidrots pētījumā Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, analizējot lielu skaitu pārdoto īpašumu cenas

Īpašumam piegūļ plaša zaļā zona, ko bagātina mežu sniegtā svaigā gaisa enerģija, kā arī privātā pludmale ezera krastā. Teritorijā:

- 240 kv.m plaša vasaras terase ar skatu uz ezeru un mežu, kur pulcēties līdz pat 200 viesiem. Piemērota vieta ne tikai svinībām, bet arī apmācībām, semināriem u.c. pasākumiem. No vēja un lietus terasi pasargā jumts un stikla sienas;
- Vasaras estrāde;
- Basketbola laukums, futbola laukums, divi smilšu volejbola laukumi;
- Pirts 26.8 kv.m platībā;
- Noliktava;
- Iespēja doties laivu braucienos pa gleznaino Ungura ezeru;
- Auto stāvlaukums u.c.

"Ungurmalas" ir lieliska vieta kāzu, ballīšu un uzņēmuma svinību organizēšanai ar daudzveidīgu piedāvājumu telpu iekārtojuma. Teritorija kalpo ne tikai kā lielisks papildinājums viesu namam, bet iespēja to izmantot arī sporta spēļu vai nometņu rīkošanā. Īpašums atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā, kas garantē to, ka nākotnē tuvākā apkārtnē būtiski nemainīsies.

Atpūtas komplekss atrodas ainaviskā vidē, vien 10 km attālumā no skaistās Cēsu pilsētas. Ērta piekļūšana īpašumam. Tuvākajā apkārtnē – mierpilnas pastaigu takas gar Ungura ezeru, kā arī īsa brauciena attālumā vairākas aktīvās atpūtas iespējas, kafejnīcas un restorāni, dabas un kultūras apskates objekti. Rīga vien stundas brauciena attālumā.

Saglabāt Dalīties

820 000 € 919.18 €/m²

Ezermalas
Bērziņi, Raiskuma pag., Cēsu nov.

892.1 m² 3/3 245700 m²

investīciju objekts nodota ekspluatācijā

funkcionējošs bizness

elektrum Draudzīga elektroenerģija
Dabasgāzes piedāvājums

inbank Mazais mājokļa kredīts
Mājokļa remontam un iegādei

Sūtīt ziņu

Rādīt telefona nr

Citadele

SEB

Swedbank

4 229 €/mēn.

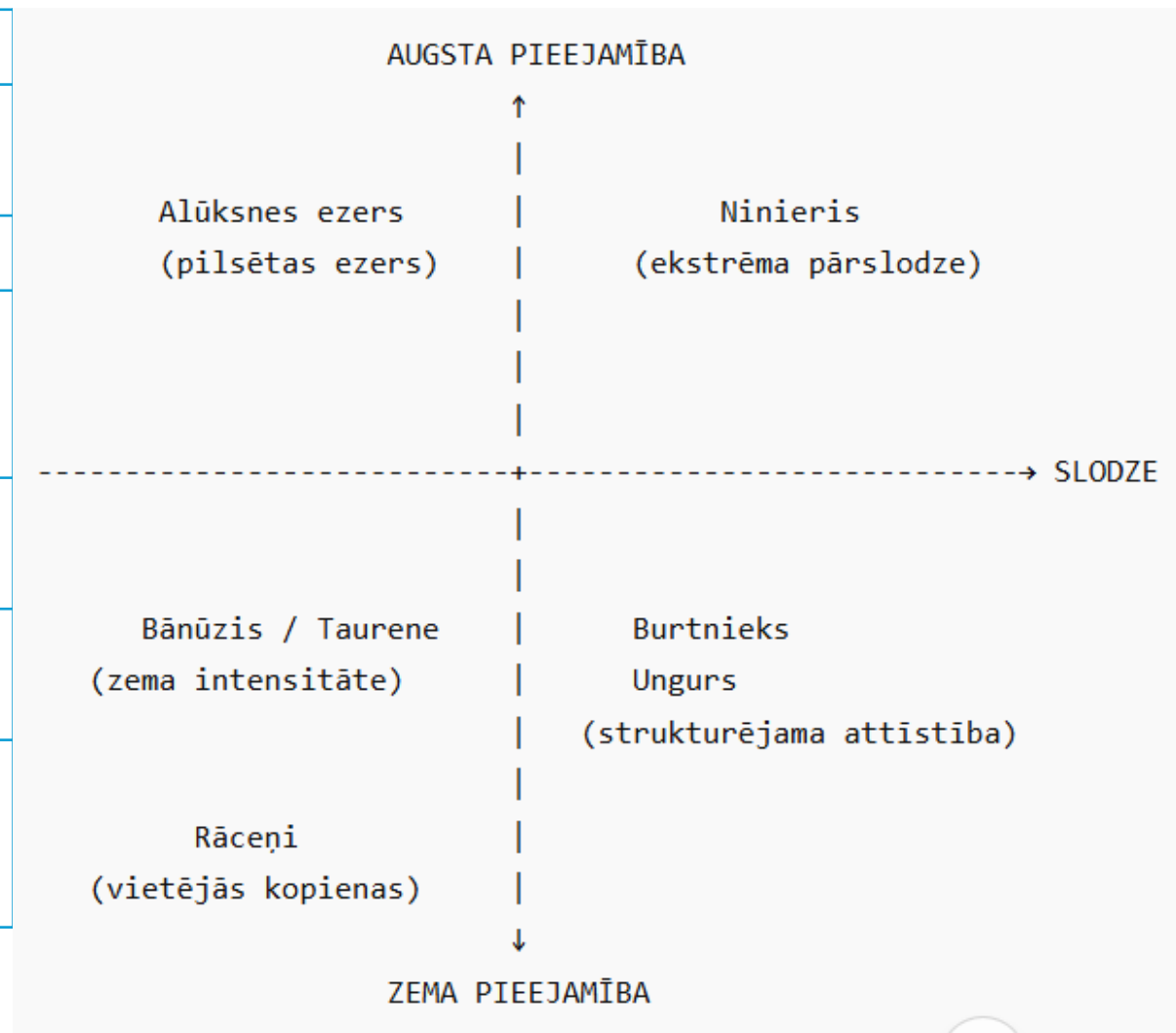
Pirmā iemaksa 246 000 € (30%)

Termiņš 20 gadi

Pieteikties konsultācijai

Dažādi ezeri — dažādi attīstības modeļi

Tips	Piemērs	Galvenais jautājums
Liels reģionāls resurss	Burtnieks	Ekonomika, zveja, tūrisms
Pilsētas ezers	Alūksne	identitāte + publiskā telpa
Intensīvas rekreācijas ezers	Ninieris	pārslodze + dzīves kvalitāte
Aizsargājams dabas ezers	Ungurs	piekļuve + dabas aizsardzība
Vietējās kopienas ezers	Rāceņi	ikdienas lietojums + apsaimniekotājs
Mazapdzīvota ainaviska sistēma	Taurenas ezeri, Bānūzis	zema intensitāte, potenciāls, kopiena

Rāceņu ezers ir prioritāte

vietējiem iedzīvotājiem no Lazdonas

39

Madonas iedzīvotājiem

37

zemes īpašniekiem, kam ir robeža ar ezeru

42

vietējiem (novada) makšķerniekiem

37

makšķerniekiem no citiem novadiem

21

tūristiem (kas nakšņo tuvumā)

35

velobraucējiem

25

pilnībā nepiekrītu

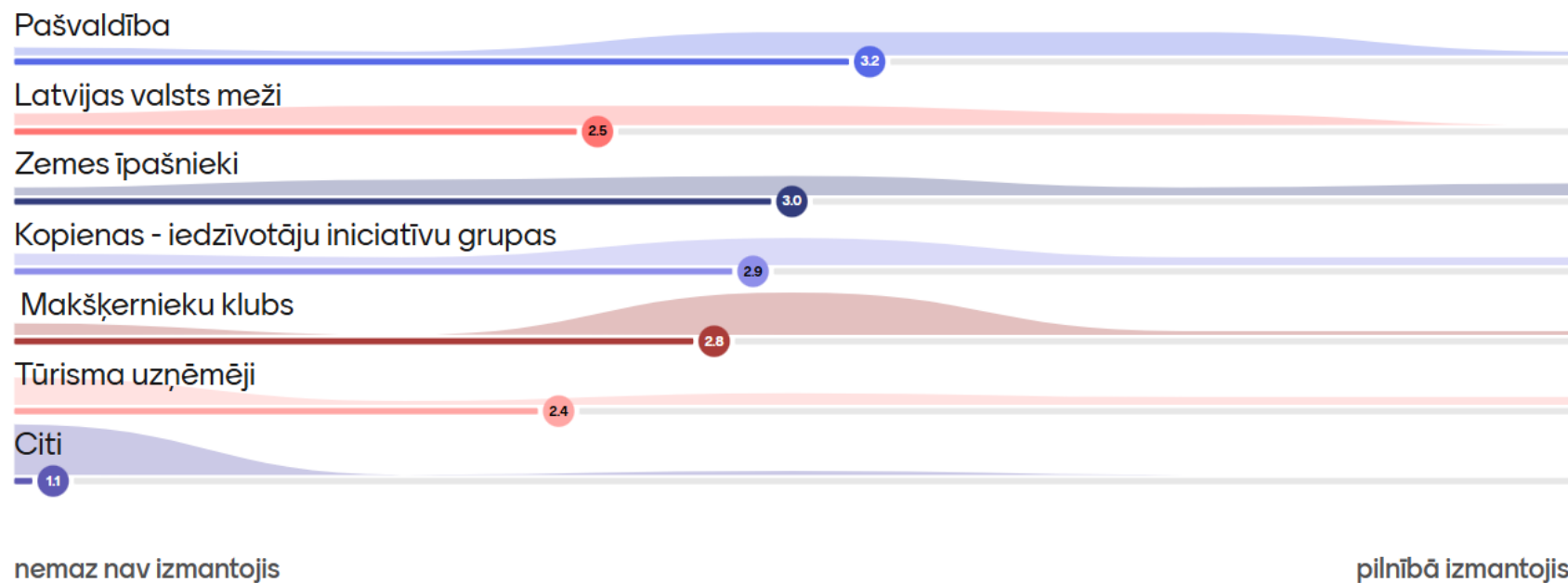
pilnībā piekrītu

1. Nav universāla viena apsaimniekošanas modeļa

Kurš nav izmantojis savas iespējas nodrošināt izcilu ezera apsaimniekošanu

Ezera funkciju ietekmē atrašanās vieta:

- pie pilsētas
- aizsargājamā teritorijā
- mazapdzīvotā lauku apvidū

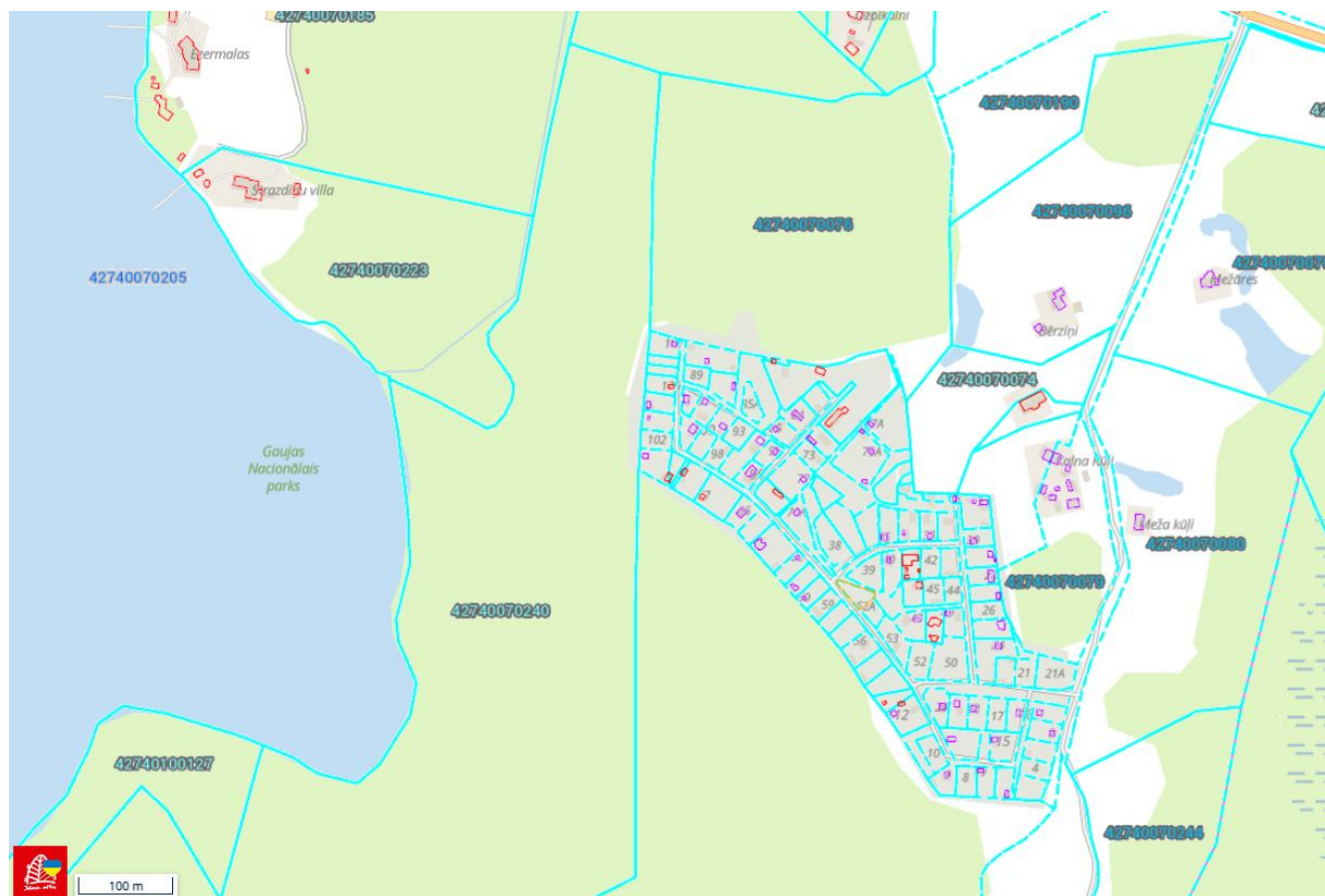

2. Piekļuves nozīme

Piemēri:

- Ungurs: publiskā piekļuve sarežģīta, privātīpašumu dominance
- Ninieris: piekļuve pārāk laba, rodas pārslodze
- Burtnieks: piekļuves vietas jāstrukturē
- Tauvas josla

**Piekļuve nav “jā / nē” jautājums.
Piekļuve ir dizaina jautājums.**

Ezera piekļuves vērtējums

apkārtējo zemju īpašniekiem

3.8

vasarnīcu ciematam "Bērziņi"

3.2

vasarnīcu ciematam "Gundegas"

3.5

publiskā piekļuve atpūtniekiem, tūristiem

2.8

publiskā piekļuve makšķerniekiem (t.sk. ielaist laivas)

2.6

autostāvlaukumi pie ezera

2.9

neapmierinošs

ļoti labs

3. Rekreācijas slodze jāvada, nevis tikai jāvēro

- Niniera piemērs:
- zilaļģes
- ugunsgrūdu vietas
- stihiska kustība
- sanitārā infrastruktūra nepietiekama

Populāras peldvietas, ūdensmotocikli, SUP, kemperi, sezonālā rekreācija

•

Populārs ezers bez plūsmas vadības kļūst par degradācijas stāstu.

Pašvaldības zeme

100 m

„Ļoti mājīgs namiņš ar skaistu skatu, visu nepieciešamo un lielisku iespēju atpūsties no pilsētas kņadas.“

 Ozolīna Latvija

„Atrašanās vieta ir pasakaina, klusums un dabas miers. Namiņš ir silts (rudenī un ziemā iesaku paņemt līdzī čības). Ļoti jauka uzņemšana. Relaksējoša burbuļvanna. Vannas istabā ir fēns ar difuzoru....“

 Helēna Latvija

„Brīnišķīga, klusa, netraucēta vieta, bez kaimiņiem, lai pilnībā izbaudītu vienatnes laiku vai laiku ar ģimeni, draugiem.“

Atsauksmes

 Ave Igaunija

 [Vienas guļamistabas māja](#)

 1 nakts · 2024. gada jūlijs

 Pāris

Atsauksme uzrakstīta: 2024. gada 27. jūlijs

A wonderful place

 We are very grateful to the owners for such an amazing experience. Location on the shore of a beautiful lake. Wonderful lighting late at night. The cottage has absolutely everything you could need. The jacuzzi was very nice and the lake water pleasantly warm. It is possible to go on a boat or sup board ride.

 Early in the morning, the worker woke up by sawing trees. But it was probably a job they had already agreed upon.

[Rādīt tulkojumu](#)

 Santa Dānija

 [Vienas guļamistabas māja](#)

 1 nakts · 2023. gada jūlijs

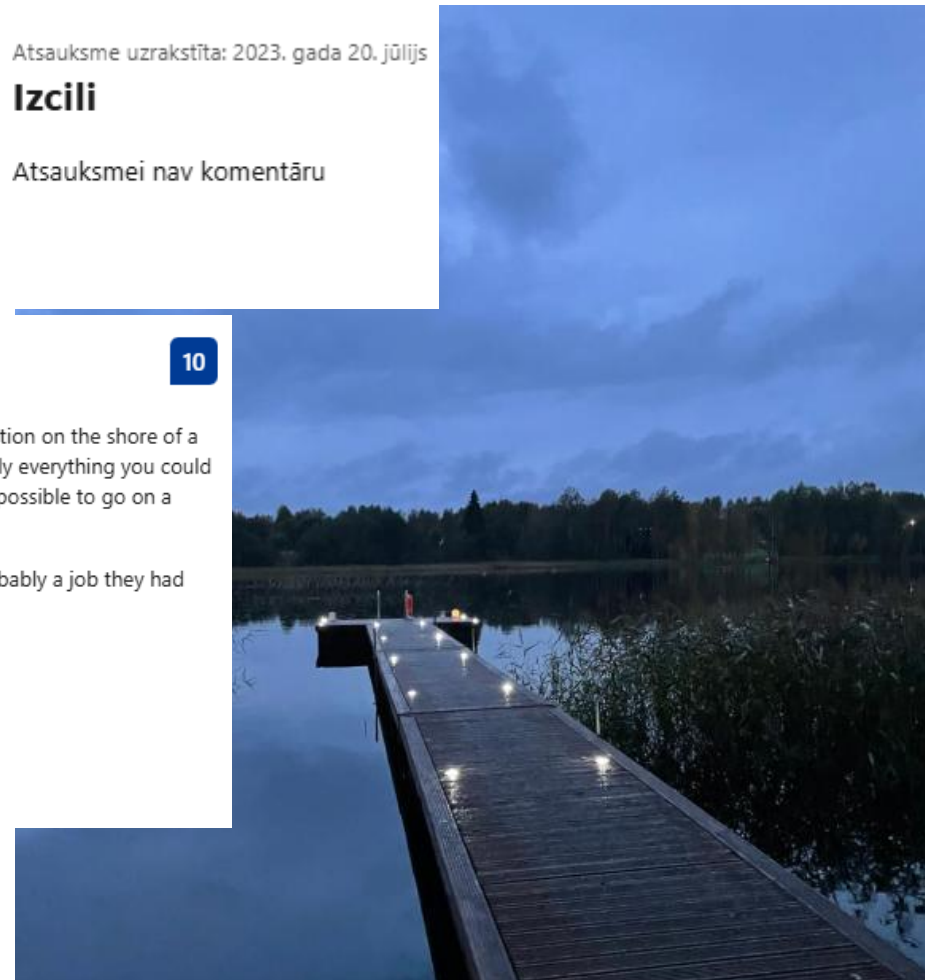
 Ģimene

Atsauksme uzrakstīta: 2023. gada 20. jūlijs

Izcili

Atsauksmei nav komentāru

10

Atsauksme uzrakstīta: 2023. gada 29. janvāris

If you wish to escape the city and crowd and be in nature while staying in modern and comfortable place - it is the best

10

 Kluss dabas stūrītis romantikai. Vakars pie ezera, ar izgaismotām gaismas virtenēm un kūpošais kubls ar džakuzi.

Rīts ar putnu dziesmām un aulbiu pāriem...

 * Vieta

Absolūti burvīga vieta prom no pasaules burzmas. Netālu Apšu baznīca, Bānūžu velnākmenis un

 Ugne Lietuva

 [Vienas guļamistabas māja](#)

 1 nakts · 2023. gada augusts

 Grupa

Atsauksme uzrakstīta: 2023. gada 10. augusts

Izcili

10

 Very beautiful outside and inside, clean and everything new. A small space is used very thoughtfully. Very very cozy.

 Being in such peace and nature, we could not open the windows at night because there were no mosquito nets. Also would be comfortable if there would be a heated towel rail for longer stays. But maybe the owner just hasn't had time to install everything yet.

4. Ezers kā vietējās ekonomikas dzinējs un identitātes pamats

Burtnieks:

- Makšķerēšana un zvejnieki
- Ūdenstūrisms
- Burtnieka zandarta zīmols
- Pakalpojumu ķēde

Alūksne:

- ezers kā pilsētas tēla akcents, ezertaka

•
Vērtība nav tikai licenču ieņēmumi — vērtība ir visa vietējā ekonomika ap ezeru.

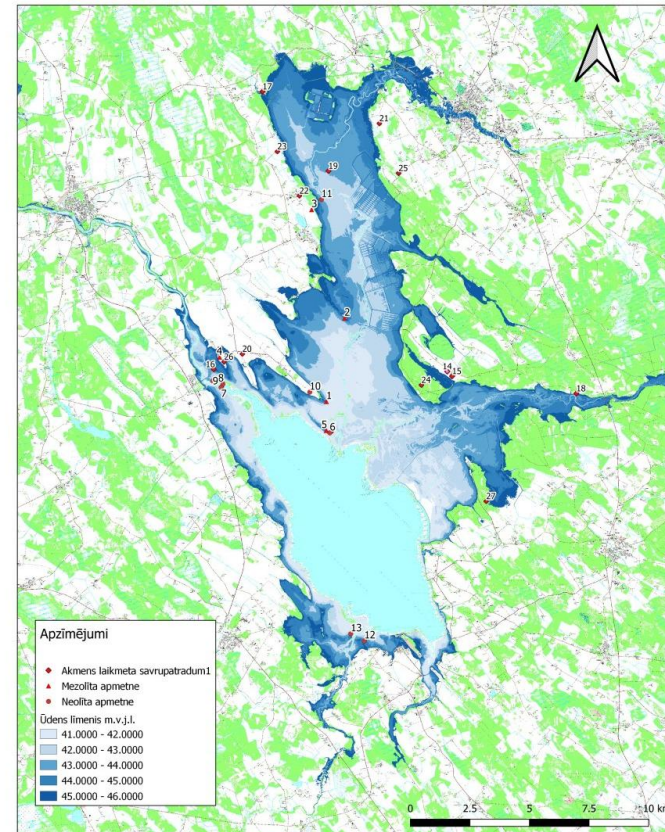
**BURTNIEKA
ZANDARTS**

Starp trīs izcilākajiem Latvijas akmens laikmeta mākslas darbiem

Kaula plāksnītē izgriezta
sievietes figūra no Zvejnieku
kapulauka

Daži vidējā neolīta apbedījumi
liecina par ļoti īpatnēju bērnu
tradīciju, kur mirušā seju
noklāja ar māliem un uz acīm
uzlika dzintara ripas vai riņķus.

Izstrādāta digitālā mārketinga stratēģija

Zanderi ar sinepju zostu 260.

Kad labi lieli zanderi ir, tad tos būs nokašāt, pēc visu garumu uzšķelt, lielos gabalos sagriezt, nomazgāt, ar sāli un aukstu ūdeni uz uguni celt un tā novārīt. Tad taisi vienu sinepju zostu pēc 44. un 222. rīktu vai piedodi sinepi un sviestu.

178 zandarti

ĒDIENKARTE

SALĀTI

Cēzara salāti ar bekonu	€ 8,50
Cēzara salāti ar vistu	€ 8,50
Cēzara salāti ar tīģergarnelēm	€ 9,50
Laša bumbiņas ar bazilika mērci un citrusa salātiem	€ 9,50

PAMATĒDIENI

Liellopa burgers pašceptā maizītē ar karamelizētiem sīpoliem, remulādes mērci	€ 8,50
Tas pats liellopa burgers tikai ar piedevām	€ 12,00
Cūkgaļas ribiņas bbq mērcē ar piedevām	€ 12,00
Vistas iesmiņš ar adžika-jogurta mērci un piedevām	€ 10,00
Pasta ar garnelēm krējuma mērcē ar baziliku un parmezānu	€ 10,00
Vistas gaļas karbonāde "Būdas cēzars" ar piedevām	€ 10,00
Bio Osso buco ar kartupeļu biezeni un tomātu gremulatu	€ 12,00
Veģetārais burgers ar portobello sēni un zilo sieru	€ 8,50
Burtņieka zandarts ar gremulatu un piedevām	€ 15,00

ZUPAS (ar pašu cepto maizīti)

Gulašzupa	€ 6,50
Dārzeņu krēmzupa ar bekonu vai fetas sieru	€ 5,50

UZKODAS

Grauzdiņi ar ķiploku vai parmezāna sieru	€ 4,00
--	--------

Mājās gatavoti kraukšķīgie pelmeņi ar saldskābo ingvera mērci	€ 5,00
---	--------

Kraukšķīgie vistas spārniņi saldskābajā mērcē	€ 5,00
---	--------

PIEDEVAS

Frī kartupeļi	€ 4,00
Kartupeļu daiviņas	€ 3,50
Kraukšķīgā batāte	€ 4,50
Svaigie salāti	€ 3,00

BĒRNIEM

Vistas karbonāde ar frī un kečupu	€ 5,00
Mini burgers	€ 5,00

SALDAIS ĒDIENS

Torte "Salaca"	€ 4,80
Dienas kūka	€ 4,80
Panna Cotta ar augļiem	€ 4,80

PAR ALERGĒNIEM JAUTĀT VIESMĪLIM

ĒDIENKARTE

★★★★
Wolmar
HOTEL

Burtņieka zandarta buljonzupa

Burtņieka zandarts, pērļu grūbu sautējums, sakņu krēms, baltvīna-sviesta mērcē

Cena: 8.50 - 17 EUR

Tērbatas iela 16A, Valmiera • Tālr.: 64207304
info@wolmar.lv

Piedāvājums spēkā:

15. - 18.
novembrī

5. Vietas identitāte rada lielāku vērtību nekā infrastruktūra viena pati

- Burtnieks: arheoloģija un zandarts
- Alūksne kā ezerpilsēta
- Bānūzis un kultūrvēsturiskās vietas
- Rāceņi un vietējās kopienas atmiņas

Makšķernieku sacikste.
Madonas makšķernieku un zvejnietu-sportsmeņu biedrība svētdien, 17. jūlijā, Lazdonas „Rāceņu“ ezerā sarīkoja makšķerešanas un spinningošanas sacikstes. Pirmo godalgu izpelnījās E. Ziediņš, otro — māksl. Brencens, trešo — tirg. Rozentals un ceturto — skol. Kalniņš. Sacikstes izvērtās par īstiem zaļumu svētkiem. Izrikojums pārspēja jebkādu zaļumsvētku, bez liekas svišanas dejā, un tadēl vēlams tādus jo biežak piedzīvot.

Cilvēki nebrauc uz “ūdenstilpi”. Viņi brauc uz stāstu.

Estonian writer-director Martti Helde who made his mark on the global festival stage with his multi-awarded debut “In the Crosswind” and sophomore “Scandinavian Silence” (a Europa Cinema Label winner at Karlovy Vary 2019) is prepping perhaps his most ambitious project to date: the historical drama “Silverwhite” (“Hõbevalge”).

Filmas “Silverwhite” ainas uzņemšanas laukums pie Bānūžu Velnakmens. 2025.gada septembris.

6. Dabas aizsardzība un attīstība nav pretmeti

Ungurs:

- piekļuves sakārtošana
- Nevirzīšana uz masveida tūrismu
- ainavu atvēršana
- mērķēta infrastruktūra

Aizsardzība bez pārvaldības rada haosu. Attīstība bez robežām rada degradāciju.

7. Kopienas iesaiste nav formalitāte

Ko rādīja pētījumi:

- dati & sajūta
- intervijas
- fokusgrupas
- konfliktējošas intereses
- “savējā ezera” izjūta

Bez vietējās leģitimitātes pat labs tehnisks risinājums nestrādā.

Komentāri labākai apsaimniekošanai nākotnē

Apzināt un likvidēt punktveida piesārņojuma avotus (notekūdeņi)

Ne vienmēr publiskās nozīmē labi un vērtīgi.

Veicināt sakārtotu cilvēku plūsmu

Jābūt publiski definētām peldvietām un laivu ielaišanas vietām, kas var būt gan kā kempingu biznesa, gan pašvaldības veidotas

Labāka komunikācija starp kūdras ieguvējiem un zemju īpašniekiem par pasākumiem ūdens kvalitātes nodrošināšanai

Purva apsaimniekotājam parādīt kā darbojas purvs, kas tur notiek un ka tiek ievēroti visi ekoloģiskie noteikumi Veikt ciematu kanalizācijas monitoringu.

Jāfokussējas uz vienīgās publiskās piekļuves attīstību, jārada ērti apstākļi laivu ielaišanai, aizauguma iztīrīšana. Monitorēt ūdens kvalitāti, ciematu sadzīves ūdeņu noplūdi ezerā.

Praktiski jautājumi pašvaldībām un apsaimniekotājiem

- Kāda ir attiecīgā ezera galvenā funkcija?
- Kas ir ezera lietotāju grupas?
- Vai piekļuve ir par mazu / par lielu / nekontrolēta?
- Kāda ir ekonomiskā pievienotā vērtība?
- Kādas ir robežas, ko nedrīkst pārsniegt? (Limits of acceptable change: LAC)
- Vai kopienai tas ir labākais, tuvākais vai vienīgais ezers?

Labs ezera apsaimniekotājs ne tikai aizsargā ezeru, bet labi pārvalda attiecības ap to

Ezers ir koplietošanas resurss. Ūdens kvalitāte un ekoloģiskais stāvoklis ir pamats. Lielāka problēma bieži ir laba cilvēku uzvedības pārvaldība.